

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ VE DÜNYA

MUSTAFA KEMAL'İN HAYATI

Ailesi

D. Yeri: Selanik
D. Tarihi: 19 Mayıs
 1881
Nüfusta Kayıtlı
Olduğu İl:
 Gaziantep
Annesi: Zübeyde
 Hanım
Babası:
 Ali Rıza Efendi
Eşi: Latife Hanım
Kız Kardeşi:
 Makbule Hanım

Öğrenim Hayatı

Mahalle Mektebi
 Şemsi Efendi
 İlkokulu
Selanik Mülkiye
Rüştiyesi
 Selanik Askerî
 Rüştiyesi
Manastır Askerî
İdadisi
 İstanbul Harp
 Okulu
İstanbul Harp
Akademisi

Fikir Hayatı

Ziya Gökalp
 Milliyetçilik
Namık Kemal
 Vatanseverlik
Mehmet Emin
Yurdakul
 Milliyetçilik
Tevfik Fikret
 İnkılapçılık
J.J. Rousseau
 Yurттаşlık Bilinci
Montesquieu
 Cumhuriyetçilik
Voltaire
 Bilimsellik, Akılcılık

Görevleri

1905 Şam 5. Ordu
Stajyerlik
 1909 31 Mart
 Kurmay Başkan
1910 Picardi
Manevraları Tatbikatı
 1911 Tobruk ve
 Derne
1912 Bolayır
Savunması
 1913 Sofya
 Ateşemirliği
1915 Çanakkale
Cephesi
 1916 Kafkas Cephesi
1918 Suriye Cephesi
 1919 Samsun'a Çıkış

Eserleri

Nutuk
 Geometri Kitabı
Takımın Muharebe
Talimi
 Cumalı Ordugahı
Tabiye Tatbikat ve
Seyahati
 Bölüğün Muharebe
 Talimi
Zabit ve Kumandan
ile Hasbihal
 Tabiye Meselesinin
 Halli ve Emirlerin
 Sureti Tahririne
 Dair Nesayih

SORU: 1

Aşağıdakilerden hangisi Mustafa Kemal'in fikir hayatının oluşumunu ve gelişimini etkileyen unsurlardan biri değildir?

- A) Yeni fikir ve düşüncelerin oluştuğu Selanik gibi özgür bir ortamda yetişme imkânı bulması
- B) Annesinin isteğiyle okul hayatına geleneksel eğitim veren Mahalle Mektebinde başlaması
- C) Manastır'daki meşrutiyet yanlısı öğretmenlerinden memleket meselelerini öğrenmesi
- D) Namık Kemal'in şiirlerindeki vatan ve millet sevgisinden etkilenmesi
- E) Fransız İhtilali'nin ortaya çıkardığı milliyetçilik ve millî egemenlik fikirlerinden etkilenmesi

İZ BIRAKAN ŞEHİRLER

Selanik

Manastır

Sofya

İstanbul

● Selanik'i önemli bir ticaret merkezi hâline getirmişti. Nüfusunun çoğunluğu Türk olan Selanik'te; Yunan, Ermeni, Bulgar, Yahudi gibi çeşitli din, mezhep ve milletlerden insanlar bir arada yaşamaktaydı. Mustafa Kemal'in farklı kültürleri tanınmasında, kendini geliştirmesinde, yenilikçi ve açık görüşlü bir insan olmasında Selanik büyük bir etkiye sahiptir.

● Balkanlardaki siyasi hareketlilik ve milliyetçilik isyanları Manastır'da da etkisini göstermişti. Mustafa Kemal, idadide öğrenim gördüğü süreç boyunca, arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle şehirdeki bu hareketliliği yakından takip ediyor ve ülkeyi ilgilendiren meseleler hakkında aralarında tartışıyorlardı.

● Mustafa Kemal, Manastır Askeri İdadisini bitirdikten sonra harp okulunda eğitim almak için İstanbul'a gitti. İstanbul, Osmanlı Devleti'nin başkenti olması nedeniyle sosyal, ekonomik ve siyasi açıdan büyük bir öneme sahipti. Mustafa Kemal, başkentte bulunduğu süre boyunca ülkede meydana gelen tüm gelişmeleri de yakından takip edebilme fırsatı buldu. Okul yılları ve sonrasında arkadaşlarıyla sürekli bir araya gelip toplantılar yaptı ve ülke sorunlarıyla yakından ilgilendi.

1911 Trablusgarp Savaşı'nda yerel halkı örgütleyerek İtalyanlara karşı göstermiş olduğu başarılar, Mustafa Kemal'in Anadolu'da halk arasında ününü artırmıştır.

Çanakkale cephesinde ileri görüşlülüğü ile savaşın yönünü değiştiren Mustafa Kemal, halkın gözünde Milli Mücadele'nin "doğal lideri" olarak kabul edilmiştir.

Selanik yüzyıllar boyunca farklı ırk, din ve kültüre mensup Osmanlı halkının yaşadığı bir şehir olmuştur. Burada; Müslüman Türkler, Musevi Yahudiler, Hristiyan Rum, Ermeni, Bulgar ve Romanlar barış içinde yaşamıştır. Makedonya'nın en önemli liman kenti olan şehir, yabancı işletmecilerin ve azınlıkların ticari faaliyetleri ile birlikte ekonomik açıdan gelişen şehir Avrupa'dan Manastır ve İstanbul'a kadar uzanan demir yolu ağının de merkezinde yer alır. Şehirde resmî vilayet gazetesi de Türkçe, Rumca, İbranice ve Bulgarca olarak yayımlanmıştır.

S.1. Mustafa Kemal Atatürk'ün doğduğu dönemde Selanik şehrinde yaşayan nüfusun genel özellikleri nelerdir?

S.2. Selanik şehrindeki çok uluslu yapının, kültürel yaşam üzerindeki etkileri nelerdir?

S.3. "Selanik, Osmanlı Devleti'nin "Batı'ya açılan kapısı" konumunda olmuştur." diyen bir tarihçinin sözlerine dayanak olan özellikler nelerdir?

S.4. Selanik şehrinin farklı kültürlere dayanan zengin, demokratik ve sosyal yapısının Mustafa Kemal'in kişilik yapısına etkisi nasıl olmuştur?

SORU: 2

Mustafa Kemal'in doğduğu ve 1896 yılına kadar kaldığı Selanik şehri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Farklı ırka mensup Osmanlı halklarının yaşadığı bir yerdir.
- B) Bir liman şehri olup, Avrupa ve İstanbul'u birbirine bağlayan demiryollarına sahiptir.
- C) Osmanlı yönetimine karşı isyanların yoğun olduğu bir şehirdir.
- D) Avrupa'dan yayılan yenilik akımlarına ilk olumsuz tepkilerin verildiği yerdir.
- E) Hristiyan, Müslüman ve Yahudiler bu şehirde birlikte yaşamışlardır.

SORU: 3

Şehir; Selanik ile birlikte Osmanlı Devleti'nin Batıya açılan önemli bir bölgesidir. Aynı zamanda bu şehrin bulunduğu Makedonya bölgesinin diğer bir özelliği de II. Abdülhamit'e karşı meşrutiyet taraftarlarının yoğun olarak yaşadıkları bir yer olmasıdır.

Yukarıda bazı özellikleri verilen ve Mustafa Kemal'in de eğitim aldığı bu şehir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sofya
- B) İstanbul
- C) Şam
- D) Manastır
- E) Trablusgarp

Mustafa Kemal'in eğitim gördüğü okulları kronolojik olarak sıralayınız.

Şemsi Efendi İlkokulu – İstanbul Harp Okulu – Selanik Mülkiye Rüştiyesi –

Selanik Askerî Rüştiyesi – Mahalle Mektebi – Manastır Askerî İdadisi – İstanbul Harp Okulu

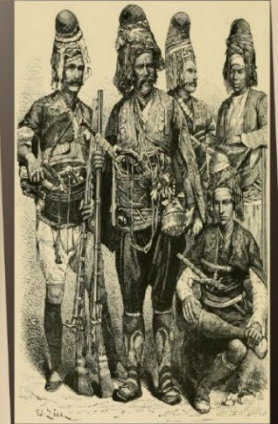

SORU: 4

Atatürk çocukluğuna ve ilköğrenim yaşamına ilişkin anılarını ilk kez 1922 yılı başında Vakit Gazetesi yazarı Ahmet Emin Yalman'a çok içtenlikle şöyle anlatmıştır: Çocukluğuma dair ilk hatırladığım şey, mektebe gitmek meselesine aittir. Annem, geleneksel yöntemlerle eğitim veren Mahalle Mektebine gitmemi istiyordu. Babam ise yeni açılan Şemsi Efendi Mektebine devam etmemi ve yeni yöntemlere göre okumamı istiyordu. Nihayet babam bu meseleyi ustaca halletti. Önce Mahalle Mektebine başladım. Böylece annemin gönlü yapılmış oldu. Birkaç gün sonra da Mahalle Mektebinden alınıp Şemsi Efendi Mektebine kaydedildim.

Atatürk'ün çocukluk yılları hakkında verdiği bu bilgilere göre; ailesi ve Osmanlı eğitim sistemi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Osmanlı'da modern eğitim veren okullar da bulunmaktadır.
- B) Ailede demokratik bir anlayış vardır.
- C) Osmanlı'da eğitim birliği bulunmamaktadır.
- D) Aile eğitime önem vermektedir.
- E) Babası daha gelenekçi bir düşünceye sahiptir.

Osmanlı Devleti bir tarım devleti olmakla beraber şeker, un gibi gündelik yaşamda son derece önemli olan tarım ürünlerini ithal eder durumdaydı.

XIX. yüzyılda ulaşım ağının gelişmesiyle şehirlerin sayısı arttı.

Doğu Anadolu'da işgale uğrayan yerlerden halk daha güvenli gördüğü başka kentlere göç etmeye başlamıştı. Göçün yaratmış olduğu karmaşa da sosyal hayatı olumsuz etkiledi. Eşkıyalık faaliyetleri sebebiyle ülkede asayiş ortadan kalkmıştı. Balkan Savaşları sonrasında kaybedilen topraklarda büyük kitleler hâlinde Türkler bırakıldı. Bu topraklarda kalan Türkler, gördükleri baskılar karşısında Anadolu'ya göç etti.

Artan şehirleşmeyle beraber altyapı, su, tramvay, hava gazı hizmetlerinin sağlanması çalışmaları önem kazandı.

XIX. yüzyılda posta teşkilatının kurulması, telgrafın yaygınlaşması ve gazetelerin çıkarılmasıyla haberleşmede önemli gelişmeler sağlandı. Yaşanan bu gelişmeler şehirlerin önemini artırdı.

SORU: 5

XIX. yüzyıl Osmanlı Devleti'nde pek çok alanda değişimin yaşandığı bir dönemdir. **Aşğıdakilerden hangisi bu değişimlerin yaşandığı alanlardan birisi değildir?**

- A) Siyasi sınırlar
- B) Yönetim anlayışı
- C) Kültürel hayat
- D) Demografik yapı
- E) Hanedan ailesi

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ

Trablusgarp Savaşı

TARİH: 1911-12

TARAFLAR:

Osmanlı Devleti-İtalya

SEBEPLER:

İtalya'nın birliğini geç tamamlaması,
Ham madde ve Pazar araması,
Trablusgarp'ın İtalya'ya yakın olması,

SONUÇLAR:

Osmanlı Devleti savaşı kaybetti.
Uşi Antlaşması imzalandı.

*Kuzey Afrika'daki son toprak parçası kaybedildi.

I. Balkan Savaşı

TARİH: 1912-13

TARAFLAR:

Osmanlı Devleti-Bulgaristan,
Yunanistan, Karadağ ve Sırbistan

SEBEPLER:

Milliyetçilik akımının etkisi,
Avrupa devletlerinin kışkırtmaları
Osmanlı Devleti'nin merkezi
gücünün zayıflaması

SONUÇLAR:

Osmanlı Devleti savaşı kaybetti.
Londra Antlaşması imzalandı.

*Osmanlı Devleti, Midye- Enez hattının batısında kalan topraklarını kaybetti.

II. Balkan Savaşı

TARİH: 1913

TARAFLAR:

Bulgaristan-Sırbistan, Karadağ,
Yunanistan, Romanya

SEBEPLER:

I. Balkan savaşında Balkan Devletlerinin ele geçirdikleri toprakları paylaşmamaları,

SONUÇLAR:

Osmanlı Devleti Bulgaristan ile İstanbul, Yunanistan ile Atina ve Sırbistan ile İstanbul antlaşmalarını imzaladı.

*Osmanlı Devleti, Edirne ve Kırklareli'ni geri aldı.

SORU: 6

XX. YÜZYILDA RODOS ve ON İKİ ADA			
SAVAŞ	TARİH	ANTLAŞMA	AÇIKLAMA
Trablusgarp Savaşı	18 Ekim 1912	Uşi Antlaşması	Balkan Savaşları bitinceye kadar Osmanlı Devleti Rodos ve On iki Ada'yı geçici olarak İtalya'ya verecektir.
Kurtuluş Savaşı	24 Temmuz 1923	Lozan Antlaşması	Rodos ve On iki Ada TBMM Hükûmeti tarafından İtalya'ya tamamen verilmiştir.
II. Dünya Savaşı	10 Şubat 1947	Paris Antlaşması	Rodos ve On iki Ada İtalyanlardan alınıp Yunanistan'a verilmiştir.

Verilen bilgiler dikkate alındığında Rodos ve On İki Ada ile ilgili,

- I. Paris Antlaşması ile İtalya, Türkiye'den aldığı Adaları Yunanistan'a vermiştir.
- II. İngiltere, Yunanistan'dan ziyade İtalya'nın hâkimiyetinde olmalarını yeğlemiştir.
- III. İkinci Dünya Savaşı sırasında İtalya'nın egemenliğindedirler.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.   B) Yalnız II.   C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

Sultan II. Abdülhamid: “Hem bari orduyu politikadan çekebilseydik... Hanedana karşı olanlar, hanedandan yana olanlar diye bölündü yeni baştan ordu, 93 Muharebesi’ni kaybettik. 93 Muharebesi’ni niçin kaybettiysek, Balkan Harbi’ni de onun için kaybettik. Ordu, gayesi içinde elindeki kuvveti kullanırsa meşru, gayesi dışına kayarsa gayri meşrudur. Belki bazı şeyleri yakar, yıkar ama sonunda kendisi de yıkılır...” demiştir.

S.1. Sultan II. Abdülhamid’in Balkan Savaşı’nın kaybedilmesiyle ilgili değerlendirmesine göre asıl sebep nedir?

S.2. Tarih tekerrür eder mi?

SORU: 7

Balkan Savaşlarından sonra Anadolu'ya gelen Müslüman Türklerin, Anadolu'nun demografik, ekonomik ve sosyal yapısına büyük etkileri olmuştur. Balkan Savaşlarından I. Dünya Savaşı'nın başına kadar 400 bin kadar muhacir Anadolu'ya göç ederek iskân edilmiştir. Muhacirlerin çoğunluğu Edirne ve Aydın vilayetlerine iskân edilmiştir. Diğerleri ise Kayseri, Sivas, Ankara, Konya, Biga, Canik gibi çeşitli vilayetlere yerleştirilmiştir. Bu döneme ait arşiv belgelerinin tamamen tasnif edilmemiş olması nedeniyle şu anda kesin rakamlar vermek oldukça zordur.

Balkan Savaşları sonucunda Balkanlardan Anadolu'ya yapılan göçlerin;

- I. Balkanlarda Müslüman nüfusun azalmasına,
- II. Osmanlı'da Türkçülük akımının güçlenmesine,
- III. Balkanlarda sosyal yapının değişmesine

durumlarından hangilerine zemin hazırladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve III E) II ve III

Göç Edilen Yer	Yıllar	Sayılar
Kırım	1783-1856	1.000.000
Kırım ve Kuban	1856-1862	450.000
Kırım ve Kuban	1867-1914	350.000
Kafkaslar	1862-1865	1.500.000
Kafkaslar	1865-1900	1.000.000
Kafkaslar	1874-1877	125.000
Balkanlar	1877-1878	800.000
Balkanlar	1878-1914	2.200.000
Toplam		7.425.000

1783-1914 Yılları Arasında
Osmanlı Devleti'ne Yönelik Göçler

Tablo incelendiğinde Anadolu'ya yapılan göçlerle ilgili hangi bilgilere ulaşılabilir?

- 1877-1914 yılları arasında Balkanların sosyal yapı önemli ölçüde değişmiştir.
- Osmanlı Devleti'nin Avrupa'da yaşayan nüfusu azalmıştır.
- Göç dalgası 18. yy. sonlarında başlamış, 20. yy başlarında da devam etmiştir.
- En yoğun göçler Balkanlar'dan yapılmıştır.
- 18. yy. dan itibaren Osmanlı Devleti'nin toprak kayıpları tek yönlü olmamıştır.

Balkan Savaşları Öncesi Sınırlar

Balkan Savaşları Sonrası Sınırlar

Haritalar dikkate alındığında Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- Balkan Savaşları sonrası Adriyatik Denizi ile bağlantısının kesildiğine
- Arnavutluk'un Osmanlı Devleti egemenliğinden çıktığına
- Batı sınırlarının Balkan Savaşları ile daraldığına
- Bazı devletlerin Balkan Savaşlarıyla Osmanlı aleyhine sınırlarını genişlettiğine

I. DÜNYA SAVAŞI'NIN GENEL NEDENLERİ

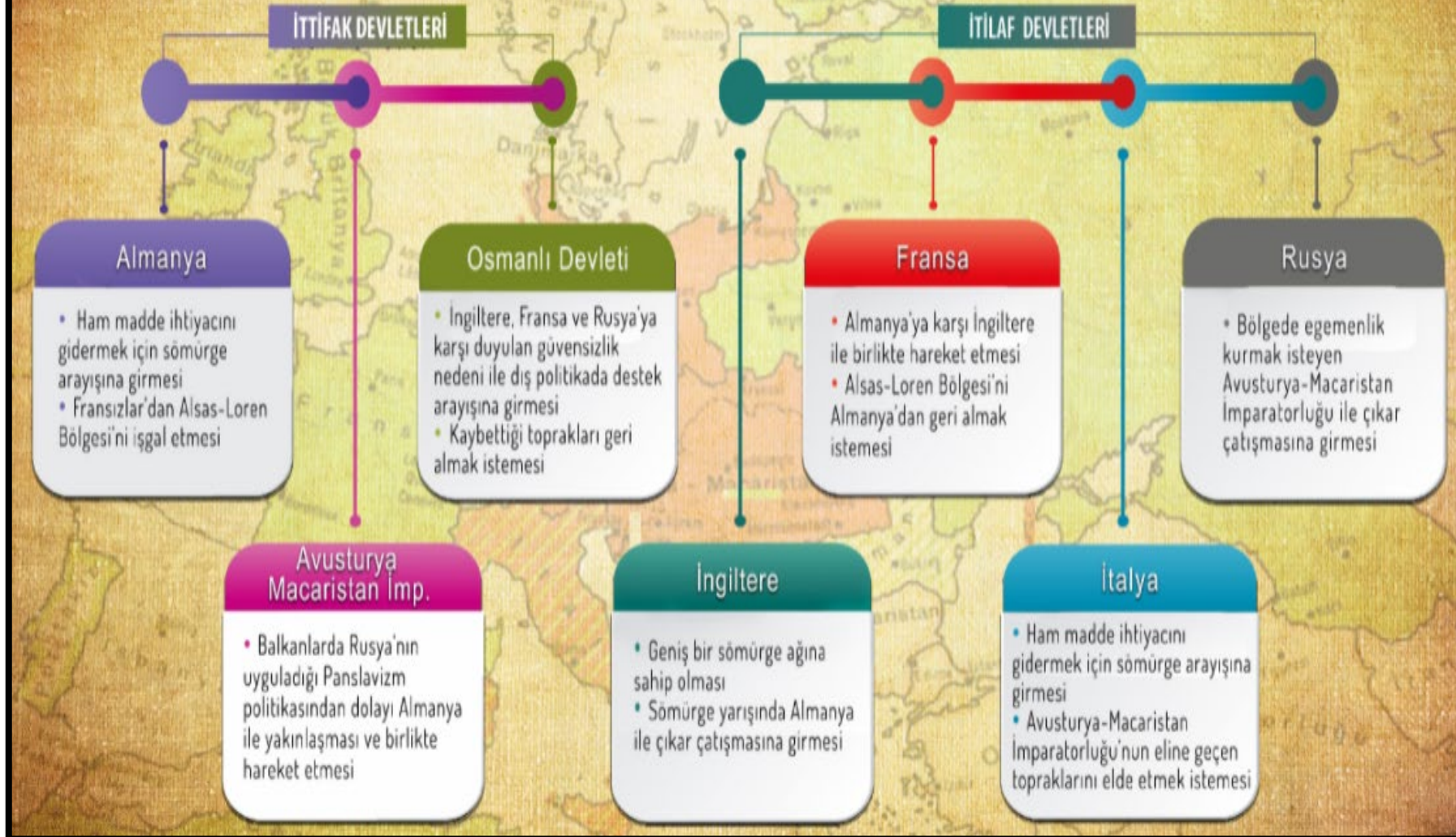

SORU: 8

Aşağıdakilerden hangisi I. Dünya Savaşı'nın çıkmasında etkili olan genel nedenler arasında yer almaz?

- A) Milliyetçilik akımı
- B) Sömürgecilik yarışı
- C) Silahlanma ve bloklaşma
- D) Rusya'nın Balkanlara hâkim olma mücadelesi
- E) Hammadde ve pazar ihtiyacı

Ülkelerin Birinci Dünya Savaşı'na Girme Nedenleri

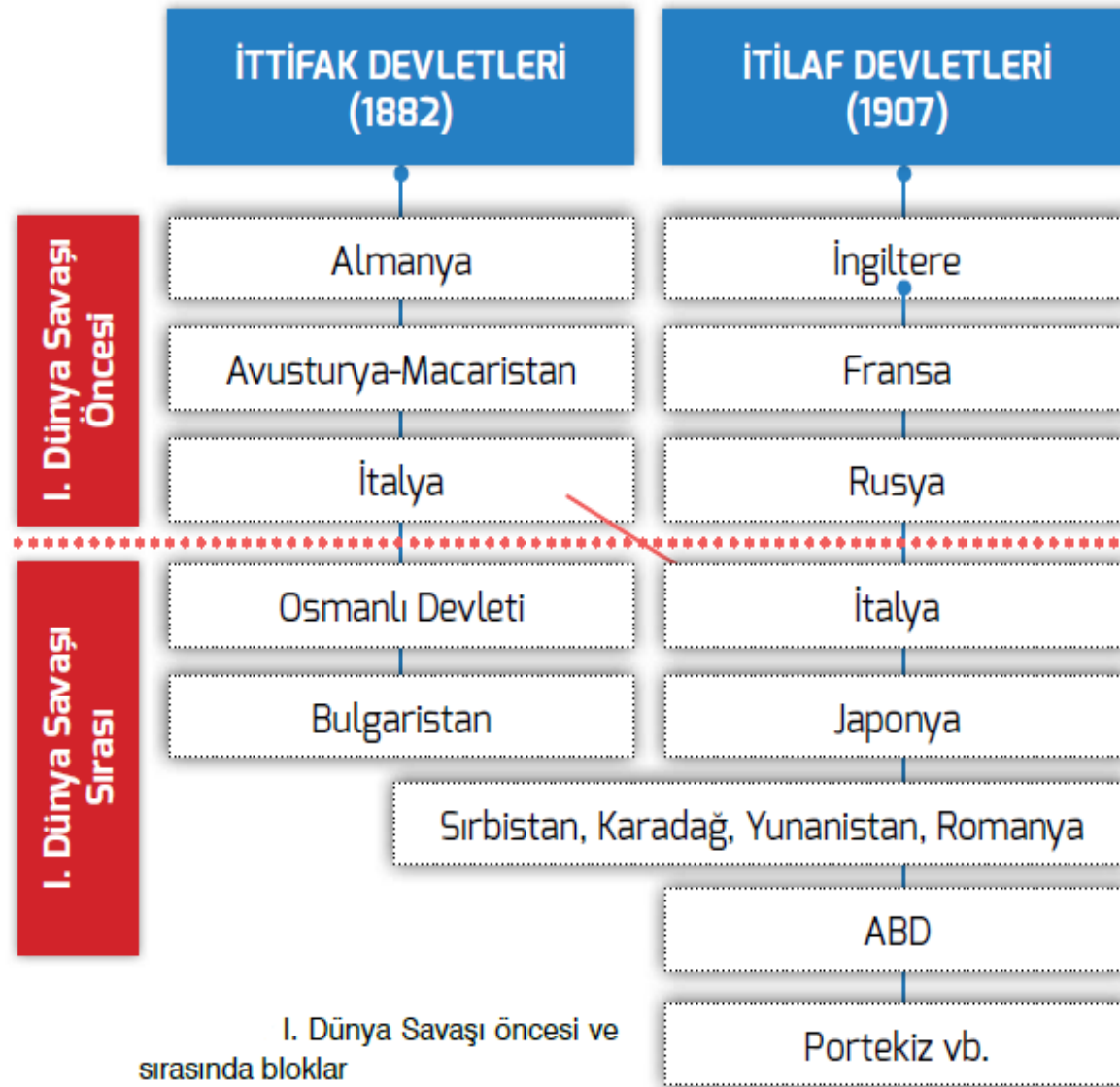

SORU: 9

I. Dünya Savaşı'na katılan devletler ve savaşa girme nedenleri ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Almanya: Güçlü sanayisine yetecek kadar sömürgesinin olmaması
- B) İtalya: Geç kaldığı sömürgecilik yarışına katılmak istemesi
- C) Rusya: Boğazları ele geçirmek ve sıcak denizlere inmek istemesi
- D) Osmanlı Devleti: Kaybettiği toprakları geri almak istemesi
- E) İngiltere: Alsas-Loren bölgesini geri almak istemesi

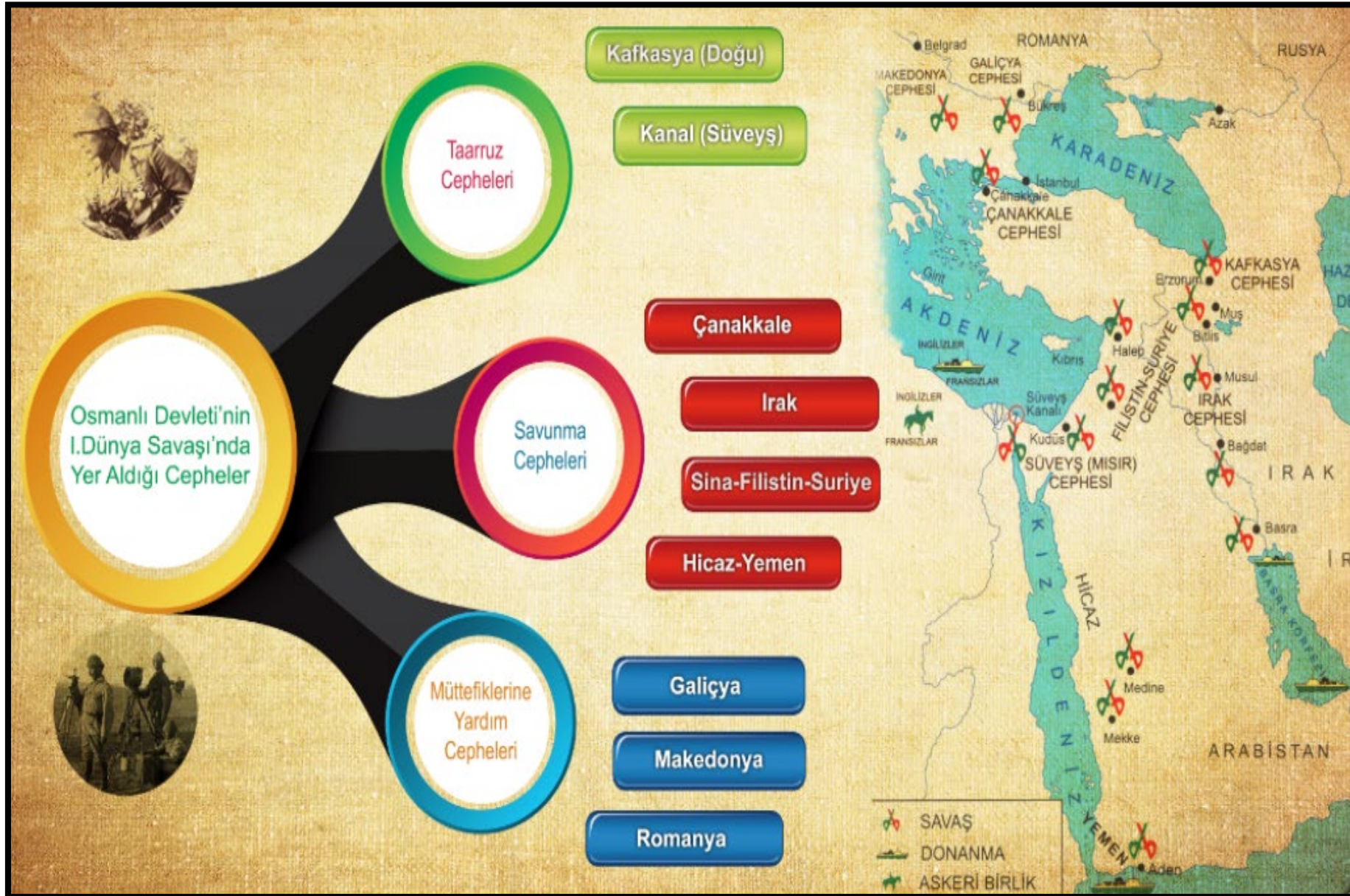

SORU: 10

	Üçlü İtilaf		Üçlü İttifak
1.	İngiltere	1.	Almanya
2.	Fransa	2.	Avusturya-Macaristan
3.	.....	3.	.....

Bloklaşmanın başlangıcı göz önünde bulundurulduğunda boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Rusya - İtalya
- B) Yunanistan - ABD
- C) İtalya - Romanya
- D) Osmanlı Devleti - Japonya
- E) Sırbistan - Rusya

SORU: 11

I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin savaştığı cephelerden bazıları ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir:

- İngilizlerin Hindistan sömürgeleri ile bağlantısı kesilmek istenmiştir.
- Savaşın uzamasına sebep olan cephe dir.
- İngilizler, Musul petrolerini ele geçirmek ve Rusya'ya yardım göndermek amacıyla açmıştır.
- Osmanlı Devleti ilk olarak Doğu Anadolu'da, Ruslara karşı savaşmıştır.

Buna göre aşağıdaki cephelerden hangisi ile ilgili bilgiye yer verilmemiştir?

- A) Kanal (Süveyş) Cephesi
- B) Hicaz-Yemen Cephesi
- C) Çanakkale Cephesi
- D) Kafkas Cephesi
- E) Irak Cephesi

Amiral Calthorpe

30 Ekim 1918
Mondros Ateşkes
Antlaşması

Bahriye Nazırı Rauf Bey

SORU: 12

Mondros Ateşkes Antlaşması'nı Osmanlı Devleti adına imzalayan ve Balkan Savaşlarındaki başarılarından dolayı "Hamidiye Kahramanı" olarak tanınan kişi aşağıdakilerden hangisidir?

A) İsmet İnönü

B) Rauf Orbay

C) Refet Bele

D) Cemal Paşa

E) Ali Fuat paşa

1. madde

Boğazlar İtilaf Devletleri'ne açılacak, Karadeniz'e girişler serbest olacak.

Osmanlı orduları terhis edilecek.

Toros Tünelleri, İtilaf Devletleri tarafından işgal edilecek.

Tüm liman ve tersaneler İtilaf Devletleri'nin kontrolünde olacak.

12. madde

Hükûmet haberleşmesi dışındaki telsiz, telgraf ve kablolar İtilaf Devletleri'nin denetimi altında olacak.

Osmanlı kuvvetleri, I. Dünya Savaşı'ndan önceki sınırlara çekilecek.

7. madde

İtilaf Devletleri güvenliklerini tehdit eden bir durumda istedikleri noktayı işgal edebilecek.

24. madde

Vilayet-i Sitte 'de karışıklık çıkarsa İtilaf Devletleri tarafından işgal edilecek.

Osmanlı İtilaf Devletleri komutanlığına kuvvetleri ve subayları en yakın teslim olacak.

**Mondros Ateşkes
Antlaşması
30 Ekim 1918**

SORU: 13

Mondros Ateşkes Antlaşması'nın aşağıdaki hükümlerinden hangisi İtilaf Devletlerinin yapacakları işgallere hukuki gerekçe oluşturmaya çalıştıklarının kanıtıdır?

- A) Türk ordusunun sınırların denetlenmesi ve iç güvenliğin sağlanabilmesi için gerekli sayıdan fazla olan askerleri terhis edilecektir.
- B) Devlet makamlarının haberleşmesi dışında telsiz, telgraf ve haberleşme istasyonları İtilaf Devletlerinin denetimine bırakılacaktır.
- C) İtilaf Devletleri, güvenliklerini tehdit altında gördükleri herhangi bir durum ortaya çıkarsa, istedikleri stratejik bir bölgeyi işgal edebilecektir.
- D) Anadolu sınırları dışında kalan Osmanlı subayları ve askerleri İtilaf Devletlerine teslim olacaktır.
- E) Toros tünelleri ve demir yolu ağları İtilaf Devletlerinin denetimine bırakılacaktır.

Barış antlaşmalarında ve diplomaside açıklık olacak.

Ekonomik sınırlandırılmalar kaldırılacak.

Ülkelerin silahsızlanmalarını sağlayacak karşılıklı güvenceler verilecek.

WILSON PRENSİPLERİ

Osmanlı Devleti'nin Türklerin çoğunlukta olduğu bölgelerinde Osmanlı egemenliği sağlanacak, Türklerin çoğunlukta olmadığı bölgelerde ise buradaki milletlerin kendi kendini yönetme hakkı olacak.

Galip devletler mağlup devletlerden toprak ya da savaş tazminatı almayacak.

Devletlerarası barışı sağlamak amacıyla Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti) kurulacak.

SORU: 14

I. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru yayımlanan Wilson İlkelerinin;

I. Yenen devletler, yenilen devletlerden toprak almayacaktır.

II. Azınlıklara kendini yönetme hakkı tanınacaktır.

III. Devletler arasında gizli antlaşmalar imzalanmayacaktır.

IV. Boğazların yönetimi uluslararası bir komisyona bırakılacaktır.

V. Ülkelerin gelişmelerini kısıtlayan uluslararası ekonomik engellemeler kaldırılacaktır.

maddelerinden hangilerinin, Osmanlı Devleti'nin aleyhine olduğu düşünülebilir?

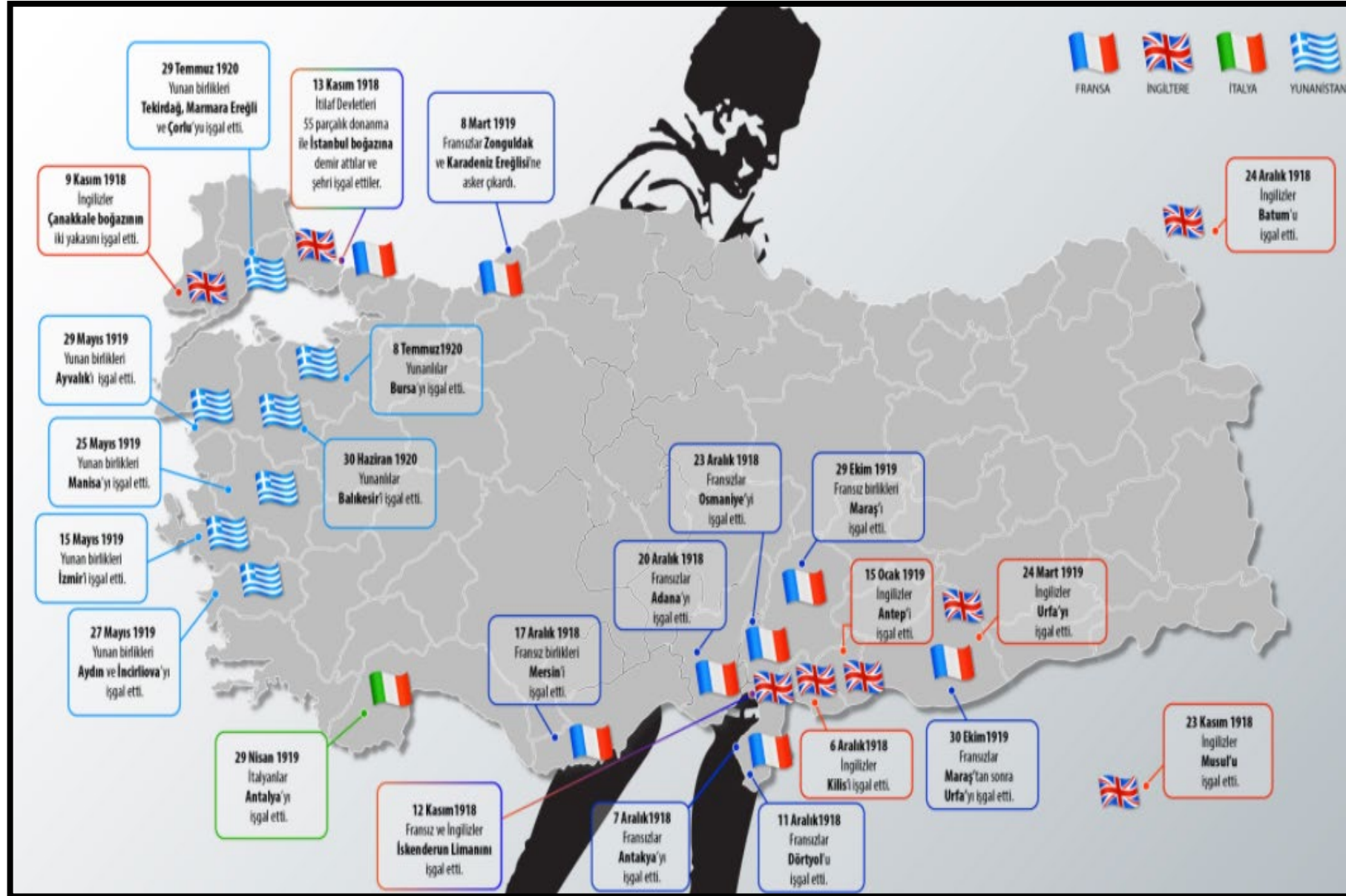
A) Yalnız II.

B) II ve IV.

C) IV ve V.

D) I, II ve III.

E) II, III ve IV.

SORU: 15

Haritaya göre Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra işgal edilen yerler ve Osmanlı sınırları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- Batı Karadeniz'in Yunan işgalinde olduğu
- Antep, Urfa ve Maraş'ın ilk olarak Fransızlar tarafından işgal edildiği
- Doğu Trakya'nın Türkiye sınırları dışında kaldığı
- Anadolu'nun güneyinin İngilizler ve Fransızlar tarafından işgal edildiği
- Kafkas sınırına yakın yerlerin Rusya tarafından işgal edildiği

KARADENİZ

EGE DENİZİ

AKDENİZ

MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI İZİNİ SONRA İŞGAL EDİLEN YERLER

ITALYANLAR İNGİLİZLER ERMENİLER
FRANJILAR YUNANLAR GÜRCÜLER
TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN

BULGARİSTAN

SOVİYET RUSYA

İRAN

SURİYE

İRAN

Mustafa Kemal, antlaşmanın çok ağır şartlar içerdiği ve bağımsızlıkla bağdaşmayan bir antlaşma olduğu konusunda İstanbul Hükümeti'ni uyardı. İngilizlerin İskenderun'a yönelmesi üzerine, emrindeki kuvvetlerle işgallere karşı koyma kararı alan Mustafa Kemal, İstanbul Hükümeti'nin tepkisiyle karşılaştı.

İstanbul Hükümeti, İngilizlerin ateşkes şartlarına göre hareket ettiğini, karşı koymak yerine ateşkesi bozmamak adına İskenderun'un teslim edilmesini istedi. Böylece 9 Kasım 1918'de İskenderun, İngilizler tarafından işgal edildi. Mustafa Kemal, yaşanan bu gelişmeler karşısında sadrazama çektiği telgrafta işgallere karşı tepkisini belirtmiştir. 13 Kasım 1918'de Mustafa Kemal, İstanbul'a geldiğinde Dolmabahçe Sarayı önlerinde demirli olan işgal donanmasını görünce: **"Geldikleri gibi giderler,"** sözleriyle tepkisini gösterdi.

Mondros Ateşkes Anlaşması dört yıldır devam eden savaşı bitirdiği ve beklenen barışı getirdiği düşüncesiyle, İstanbul Hükümeti tarafından olumlu karşılandı. Sadrazam Ahmet İzzet Paşa, İttifak Devletleri'nde yer alan diğer devletlerle imzalanan ateşkeslerin koşullarına kıyasla Mondros'u olumlu bulduğunu açıklamıştır.

Mondros'tan sonra hükümette yaşanan iç tartışmalar nedeniyle Ahmet İzzet Paşa Hükümeti istifa etti. Tefik Paşa yeni hükümeti kurdu. Padişah anayasanın kendisine verdiği yetkiyi kullanarak Mebusan Meclisini dağıttı. İşgalcilerin baskıları karşısında Tefik Paşa Hükümeti de padişaha istifasını sundu ve yerine İngilizleri destekleyen politikalar izleyen Damat Ferit Paşa Hükümeti kuruldu.

Halkın büyük bir çoğunluğu, başlayan işgallerle beraber İstanbul Hükümeti'nin tepkisiz kalması nedeniyle kendiliğinden örgütlenmeye başladı. Halk, işgal güçleri karşısında buldukları bölgeleri korumak için direniş cemiyetleri kurdu, miting ve protestolarla işgallerin haksızlığını tüm dünyaya duyurmaya çalıştı.

Daha sonra Kuvay-ı Milliye'yi oluşturan halk işgalci güçlere karşı silahlı mücadeleye geçerek yaşadıkları toprakları korumaya çalıştı.

SORU: 16

Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Antep, Urfa ve Maraş İngilizler tarafından işgal edilmiştir. İngilizler yaptıkları yeni antlaşma gereğince bölgeyi daha sonra Fransızlara bırakmıştır. Fransızlar, Ermenileri de teşkilatlandırarak bölgede yaşayan Türklere oldukça sert ve zalimce davranmışlardır.

Buna göre;

- I. Bölge halkı İngilizlerin geri gelmesini istemiştir.
- II. Anadolu'nun paylaşımı ile ilgili planlarda değişiklikler olmuştur.
- III. Ermeniler, işgallerde Fransızlar tarafından kullanılmıştır.

yukarıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız I.
- B) Yalnız II.
- C) Yalnız III.
- D) I ve II.
- E) II ve III.

İTİLAF DEVLETLERİ

*Versay Antlaşması
(28 Haziran 1919)*

*Sen-Jermen
Antlaşması
(10 Eylül 1919)*

*Nöyyi Antlaşması
(27 Kasım 1919)*

*Triyanon Antlaşması
(4 Haziran 1920)*

*Sevr Antlaşması
(10 Ağustos 1920)*

SORU: 17**I. DÜNYA SAVAŞI'NI BİTİREN ANTLAŞMALARIN ORTAK ÖZELLİKLERİ**

- Mağlup devletler yeni kurulan devletlere toprak verdi.
- Yenilen devletlere ağır siyasi, askerî, ekonomik kısıtlamalar getirildi.
- Savaş sonrası imzalanan antlaşmalar barış getirmede ve II. Dünya Savaşı'na neden oldu.
- Wilson İlkeleri dikkate alınmadı.

Buna göre I. Dünya Savaşı'nın galibi olan devletlerin yenilen devletlere yönelik;

I. askerî açıdan güçlenmelerini engellemek,

II. sınırlarını daraltmak,

III. rejim değişikliği yapmak

amaçlarından hangilerini gerçekleştirmek istedikleri söylenebilir?

- A) Yalnız I.
B) Yalnız II.
C) I ve II.
D) II ve III.
E) I, II ve III.

Paris Barış Konferansı

18 Ocak 1919
21 Oca 1920

ABD

Wilson

Milletlerin kendi kaderini tayin hakkını savundu. Dünya barışı için «Milletler Cemiyeti» fikrini ortaya attı.

Japonya

Taişo

Almanya'nın Pasifik'teki sömürgelerine sahip olmayı ve Çin'den bazı bölgeleri ele geçirmeyi umuyordu.

Fransa

Clemenceau

Almanya'nın güçsüz kalmasını sağlamak, Avrupa'da etkin olmak temel anlayışı oldu.

İtalya

Orlando

Gizli antlaşmalarda vaadedilenlerden daha fazlasını istedi. Akdeniz ve Anadolu'da topraklar almayı hedefledi.

İngiltere

Lloyd George

Sömürgeleri için tedbirler almaya çalıştı. Hem Akdeniz'de hem Orta Doğu'da kontrolü elinde tutmak temel politikalarından biri oldu.

18 Ocak 1919'da I. Dünya Savaşı'nı kaybeden devletlerle yapılacak olan barışın esaslarını görüşmek üzere Paris Barış Konferansı toplandı. Konferansa otuz iki devlet katıldı. İtilaf Devletlerinin daha önceden gizli antlaşmalarla yaptıkları paylaşım planları üzerinde kendi aralarında görüş ayrılıkları yaşanmaya başladı. İngiltere, I. Dünya Savaşı'nda Yunanistan'ı İtilaf Devletlerine çekebilmek için, Yunanlılara İzmir ve çevresini vadetmişti. Fakat St. Jean De Maurienne Antlaşması ile bu bölge İtalyanlara bırakıldı.

Megali İdea (Büyük Yunanistan) düşüncelerini gerçekleştirmeyi hedefleyen Yunanlılar, konferansta İzmir ve çevresinin kendilerine verilmesini istedi. İngiltere, sömürgelerine giden ticaret yolları üzerinde İtalya gibi güçlü bir ülke yerine, kendisine tehlike oluşturmayacak Yunanistan'ı tercih etti. İzmir'in Yunanistan tarafından işgali, konferansa katılan diğer devletler tarafından kabul edildi.

Verilen metinde hangi soruların cevabı yer almaktadır?

Paris Konferansının toplanma amacı nedir?

Yunanistan'ın İzmir ve çevresini istemesinin nedeni nedir?

İngiltere'nin, İzmir ve çevresini Yunanistan'a vermek istemesinin nedeni nedir?

Paris Konferansı'nda İzmir ve çevresi hangi devlete bırakılmıştır?

SORU: 18

I. Dünya Savaşı'ndan sonra Osmanlı topraklarının paylaşılması ve Türkiye ile yapılacak olan Sevr Antlaşması'nın şartlarını hazırlamak için yapılan görüşme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mondros Görüşmeleri
- B) Paris Konferansı
- C) Londra Konferansı
- D) San Remo Konferansı
- E) Lozan Konferansı

SORU: 19

Aşağıdakilerden hangisi Kuvayımiliye'nin kurulma nedenlerinden birisi değildir?

- A) TBMM'nin kurduğu düzenli ordunun sadece batıda mücadele etmesi
- B) Osmanlı hükümetinin işgalleri önlemekte yetersiz kalması
- C) İtilaf devletlerinden destek alan azınlıkların taşkınlıkları
- D) Osmanlı ordusunun terhis edilmiş olması
- E) Yapılan işgallerin önlenememesi

SORU: 20

Kuvayimillîye'nin Millî Mücadele Dönemi'nde sağladığı faydalar arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) TBMM'ye karşı çıkan iç ayaklanmaların bastırılmasında etkili olmuştur.
- B) Yurdu işgallerden kurtarmıştır.
- C) Ulusal bilinci uyandırmış ve mücadele ruhunu körüklemiştir.
- D) Türk halkının işgaller karşısında sessiz kalmayacağını göstermiştir.
- E) Halka moral sağlamış ve kurtuluş umudunu güçlendirmiştir.

**Trakya
Paşaeli
Müdafaa-i
Hukuk
Cemiyeti**

**Şark
Vilayetleri
Müdafaa-i
Hukuk
Cemiyeti**

**İzmir
Müdafaa-i
Hukuk
Cemiyeti**

**İzmir
Redd-i
İlhak
Cemiyeti**

**Trabzon
Muhafaza-i
Hukuk-u
Millîye
Cemiyeti**

**Kilikyalılar
Cemiyeti**

**Millî
Kongre
Cemiyeti**

SORU: 21

Aşağıdakilerden hangisi Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra ortaya çıkan millî cemiyetlerin ortak özelliklerinden değildir?

- A) Sivas Kongresinde birleştirilmeleri
- B) Bölgesel nitelikte olmaları
- C) Bağımsızlık duygusuyla kurulmaları
- D) Ulusal egemenliği gerçekleştirmek istemeleri
- E) İşgallere karşı çıkmaları

AZINLIKLARIN KURDUĞU CEMIYETLER

Mavri
Mira

Etniki
Eterya

Pontus
Rum

Alyans
İsrailit ve
Makabi

Taşnak
Sütyun ve
Hınçak

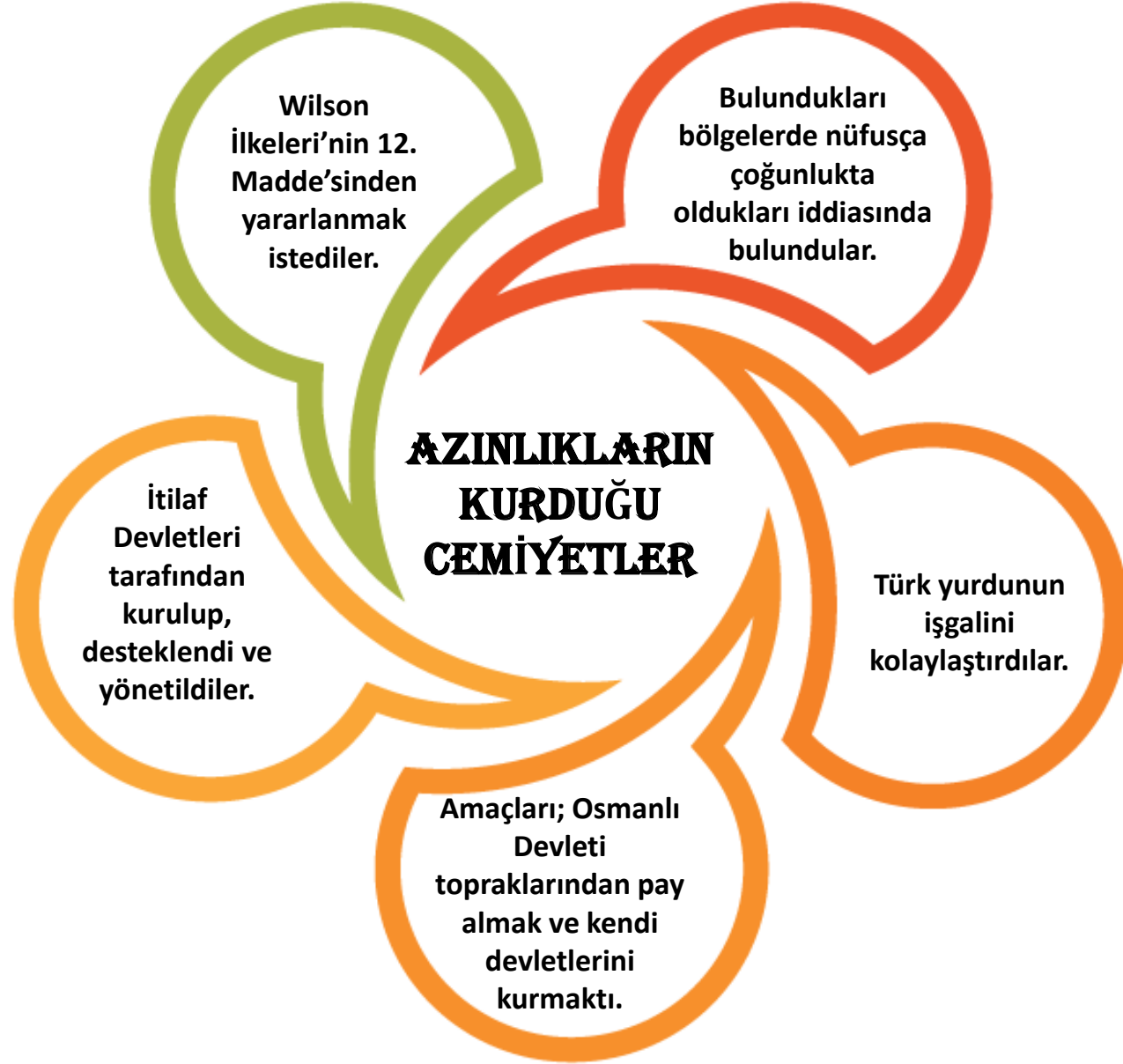

SORU: 22

Ermeni sorununun ortaya çıkmasında İngiltere ve Rusya önemli rol oynamıştır. Rusya, kurulacak bir Ermenistan ile güneye, Akdeniz'e ulaşmayı planlarken İngiltere ise bağımsız bir Ermenistan kurarak Rusya'nın Akdeniz'e ulaşmasını engellemek istiyordu.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Yabancı devletler, Ermenileri kendi çıkarları için kullanmak istemiştir.
- B) Rusya ve İngiltere, iç ve dış işlerinde bağımsız bir Ermeni Devleti istemiştir.
- C) Rusya ile İngiltere'nin çıkarları birbiriyle örtüşmüştür.
- D) Ermeni sorununun ortaya çıkmasında iç etkenler daha etkili olmuştur.
- E) Ermeni sorunu Rusya'nın savaştan çekilmesi ile sona ermiştir.

Samsun

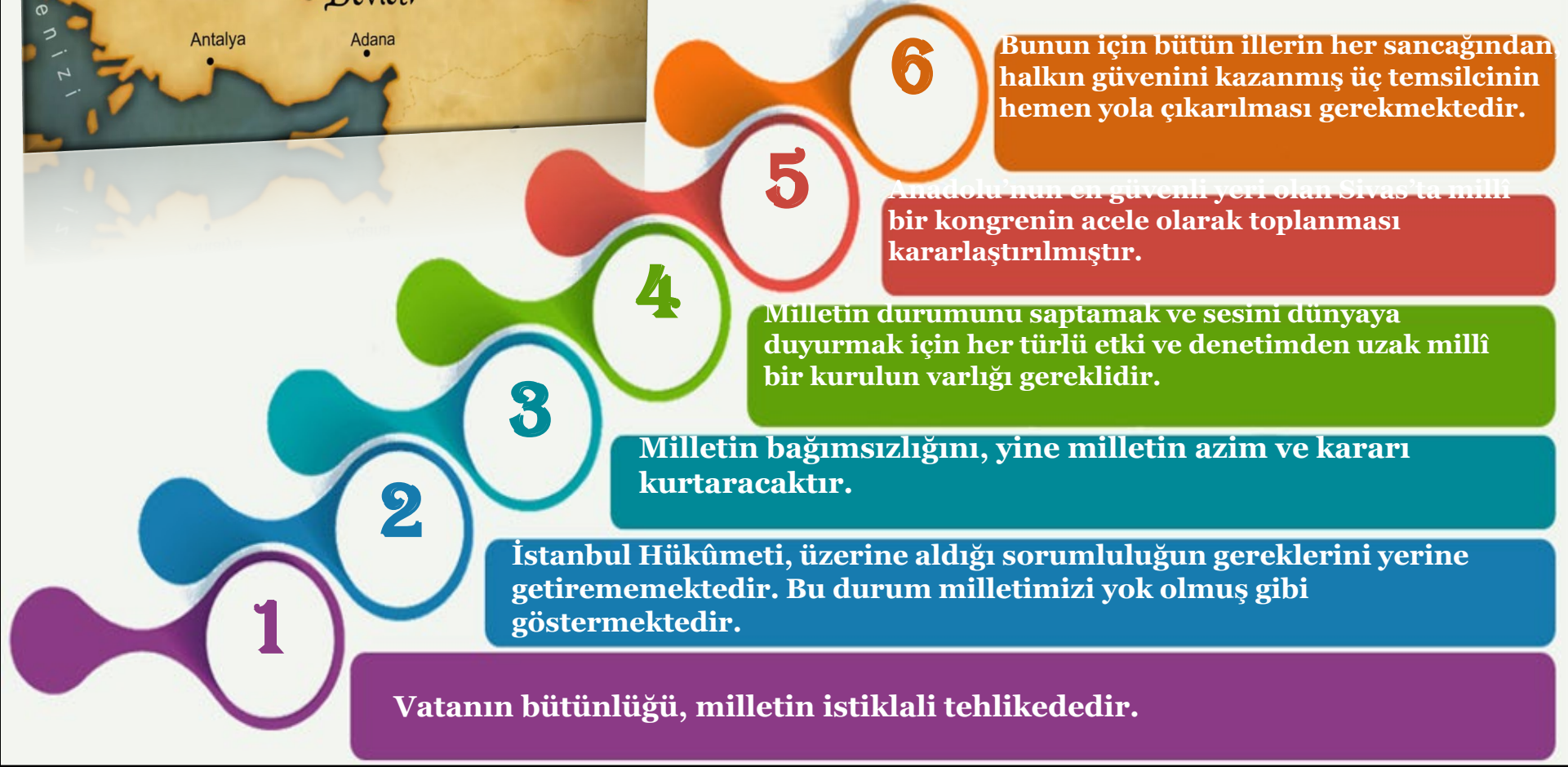
Havza Genelgesi 28 Mayıs 1919

- İşgallere karşı aralıksız protesto ve mitingler düzenlenmesini,
- İşgallere karşı koyabilmek için Kuvay-ı Millîye birliklerinin kurulmasını,
- Askerî birliklerin elindeki silahların ve cephanenin teslim edilmemesini,
-
- Büyük devletlerin temsilcilerine ve İstanbul hükûmetine uyarı telgraflarının çekilmesini,
- Protestolar sırasında azınlıklara yönelik saldırı yapılmamasını istiyordu.

AMASYA GENELGESİ (22 HAZİRAN 1919)

SORU: 23

Amasya Genelgesi'nin aşağıdaki maddelerinden hangisi ile millet egemenliğı ilkesinden söz edilmiştir?

- A) Vatanın bütünlüğü ve milletin bağımsızlığı tehlikededir.
- B) Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.
- C) Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, bölünemez.
- D) Ulusal örgütler hiçbir şekilde dağıtılmayacaktır.
- E) Güvenli bir yer olan Sivas'ta ulusal bir kongre toplanacaktır.

TEMSİL HEYETİ İLE İLGİLİ GELİŞMELER

1

Kurulmasına Amasya Genelgesi'nde karar verildi.

2

Erzurum Kongresi'nde bölgesel olarak kuruldu.

3

Sivas Kongresi'nde ulusallaştırıldı.

4

Ali Fuat Paşa'nın Batı Cephesi Komutanlığı'na atanması ilk yürütme görevidir.

5

Ali Rıza Paşa Hükümeti'nin kurulması ilk siyasî başarısıdır.

6

Amasya Görüşmeleri ile resmen tanındı.

7

Başkanı Mustafa Kemal Paşa'dır.

8

BMM'nin açılması ile görevi son buldu.

SORU: 24

M. Kemal'in Millî Mücadele yıllarında "millî irade" kavramını kullanmaya özen göstermesi ve TBMM'nin "Hâkimiyet Milletindir." ilkesiyle hareket etmesiyle ulaşılmak istenen temel amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İşgalleri engellemek için güçlü bir devletin himayesine girme fikrini kabul ettirmek
- B) Milletın egemenliğine dayalı bağımsız bir devlet kurma fikrini yaygınlaştırmak
- C) Savaş bitinceye kadar milletin padişaha bağlılığını arttırmak
- D) İtilaf devletlerini oyalamak
- E) "Millî irade" kavramını başarıya ulaşmak için bir araç olarak kullanmak

ERZURUM KONGRESİ (23 TEMMUZ – 7 AĞUSTOS)

1

Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür bölünemez.

2

Her türlü yabancı işgal ve müdahalesine karşı, millet birlik olarak kendisini müdafaa ve mukavemet edecektir.

3

Vatanın ve istiklalin muhafaza ve teminine İstanbul Hükûmeti muktedir olmadığı takdirde, Anadolu'da geçici bir hükûmet kurulacaktır.

4

Kuvay-ı Millîye'yi etkin ve millî iradeyi egemen kılmak esastır.

Hristiyan azınlıklara siyasi hâkimiyet ve sosyal dengemizi bozan ayrıcalıklar verilemez.

5

Manda ve himaye kabul edilemez.

6

Mebusan Meclisinin derhâl toplanmasına ve hükûmet işlerinin meclisin denetimi altında yürütülmesine çalışılacaktır.

7

İşgal emeli taşımayan devletlerin yardımları kabul edilecektir.

8

SİVAS KONGRESİ (4 - 11 EYLÜL 1919)

Amasya Görüşmeleri (20–22 Ekim 1919)

İstanbul Hükümeti
Salih Paşa

1. Hiçbir himaye ve manda kabul edilmeyecektir. Türk vatanının bütünlüğü ve bağımsızlığı korunacaktır.

2. Müslüman olmayan topluluklara, devletin siyasi egemenliğini ve sosyal dengesini bozacak ayrıcalıklar verilmeyecektir.

3. Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, İstanbul Hükümeti'nce tanınacaktır.

4. İtilaf Devletleri'yle yapılacak barış görüşmelerine Temsil Heyeti'nin de uygun gördüğü temsilciler gönderilecektir.

5. Osmanlı Mebusan Anadolu'nun güvenli bir yerinde toplanmalıdır.

Mustafa Kemal, Rauf Orbay,
Temsil Heyeti

İstanbul Hükümeti Millî Mücadele'nin varlığını resmen ve hukuken tanımıştır.

SORU: 25

Aşağıda verilen Millî Mücadele Dönemi'ne ait bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Erzurum Kongresi'nde millî sınırlardan ilk kez bahsedilmiştir.
- B) Amasya Genelgesi'nde Millî Mücadele'nin gerekçesi, amacı ve yöntemi belirtilmiştir.
- C) Amasya Genelgesi ile İstanbul Hükümeti ilk kez Temsil Heyetinin hukuksal varlığını tanımıştır.
- D) Sivas Kongresi'nde manda ve himaye kesin olarak reddedilmiştir.
- E) Misakımillî kararları Son Osmanlı Mebusan Meclisinde kabul edilmiştir.